

**Presidential Communications Operations Office
Presidential News Desk**

**SPEECH OF
PRESIDENT RODRIGO ROA DUTERTE
DURING THE TRICYCLE OPERATORS AND DRIVERS' ASSOCIATION
(TODA) SUMMIT**

[Delivered at Cuneta Astrodome in Pasay City | 23 January 2019]

Kindly sit down and thank you for your courtesy. *[applause]*

Interior and Local Government Secretary Eduardo Año; Social Welfare and Development Secretary Rolando Joselito Bautista and other members of the Cabinet; Pasay City Representative Emi Calixto-Rubiano, ma'am magandang hapon po; Pasay City Mayor Antonino Calixto, good luck po mayor malapit na; Mandaluyong City Mayor Carmelita Abalos, same ma'am; Parañaque City Mayor Edwin Olivarez, yes, sir; Transportation Undersecretary Mark Richmund de Leon, sir; the officers and members of the Tricycle Operators and Drivers' Association led by its president Ishmael Sevilla; Atty. Harry Roque; si Bong Go; and I believe we have another... Sabihin ko na lang it would be unfair to forget to mention si Francis Tolentino na mayor ng Tagaytay noon. Mga kasamahan ko sa gobyerno; mga kababayan ko.

Tinanggap ko 'yung hamon ninyo na maging tatay. *[applause]* Pero nabanggit rin ninyo na ang mga kuya at umabante na kayo, eh saan 'yung asawa ko? *[laughter]* Tatay man kaya ako. Eh bigyan mo ako ng... Ilan ba ang...? Ang asawa ko dalawa, isang --- dalawang... Ewan ko kung magkasya pa sa sweldo ko p**... *[laughter]* Mga dalawa pa siguro okay na.

Pero mas mabuti kung 'yung ibigay ninyo, ipakilala ninyo sa akin maganda na may trabaho. *[laughter]* Alam mo... I'm not kidding. Alam ba ninyo ilan ang sweldo ko? Sa totoo lang. It's hun --- 230 something 32? 36? Iyan lang po. Sa totoo lang harap-harapan ang --- sa bayan at sa inyong taong...

Wala na ako, hanggang diyan lang ako. Wala akong allowance, hindi naman ako tumatanggap ng ano, iyon lang. Tapos dalawa ang asawa ko. *[laughter]* Totoo, dalawa ang asawa ko po. Iyong nanay ni Inday, ni Pulong, pati ni Sebastian at itong nanay ni Veronica, my only daughter with

my second wife. Ewan ko itong isa kasi mukhang sumusuka na ng madaling araw. *[laughter]*

Ah galit na naman ang mga Women's sunod niyan
ahhhhh... *[laughter]* Huwag kayong magalit kasi totoo naman 'yan. Ano ba naman tayo Biology? Eh sabagay...

Iyon lang ang sweldo ko. Divided by two, iyon ang tag... 'Pag hindi pa ako on time doon sa nanay niya, sinusugod pa ako ni Inday. Ginaganyan ako kung... Suntukin kita... "Ayaw mong magbigay?" Sabi ko, "Napadala ko na kay Bong Go." *[laughter]* Baba --- nakupitan.

Hindi man masama 'yung ano marami kang babae o marami kang bisyo. Marami kang sugal, marami lahat, ang problema huwag mo lang kunin sa gobyerno. Diyan tayo nagkakadeperensiya eh.

So I'm very strict about corruption. Hindi naman ako nagmamakalinis. I do not proclaim myself as the cleanest guy in town. Meron rin akong mga but of the matter. Ika nga eh kaso... Pero hindi 'yan sa pera.

Baka talaga ho sa... Alam mo ang isyu sa akin since 1988 eh wala ho akong talo-talo. Mayor hanggang --- hanggang naging Presidente ako. Simula noong eleksyon hanggang ngayon puro either patayan o babae. Alin diyan sa dalawa totoo. So ano bang problema natin?

Sinabi ko naman sa inyo tao lang po ako eh kung mahina ako diyan sa imoralidad. If you want to call it a spade a spade. O iyan, nakadalawa akong asawa, nag-anak ako ng apat, magkaiba 'yung nanay.

Pero 'yung sabihin ninyo sa... Wala ako diyan. And for the last 23 years I was mayor of Davao. Eh pati lahat 'yang military pati pulis na dumaan sa akin, alam nila 'yan. Iyan si Bato, alam niya; ayan si Bong, alam niya.

Alam mo kasi 'pag nagbabae ka --- marami kayo dito eh kayo ngayon --- kaya ako nandito ngayon. Kayo 'yung target ko: konsehal, mayor, barangay captain. Pakunwari pa patrolya-patrolya. *[laughter]* Sino bang niloloko mo? Alam 'yan ng asawa mo.

Kaya alam mo lalo na itong Maynila puro motel eh madali sa inyo 'yan. Kaya lang ang advice ko sa inyo, pagkatapos 'yan maligo kayo tubig lang. *[laughter]* Huwag magamit ng sabon, 'yung maliliit. *[laughter]* At huwag mong dalhin 'yang tuwalya, hindi 'yan sa iyo. *[laughter and*

cheers] Kasi 'yang sabon nag-iiwan ng amoy. Kaya maski na sabihin mo sa asawa mo, "Ah nanggaling ako sa piyesta." Either kung galing ka ng piyesta mangamoy ka ng pawis ng babae or lalaki kung bakla ka. *[laughter]*

Wala naman akong problema diyan eh. May mga relatives ako na... I do not have anything against the gay community. Naintindihan --- sa dormitory dito noon karami namin eh. Minsan ka-roommate ko pa was a gay. We are respecting each others'... Dito pag-aral namin noon.

So iyon... 'Yan sa... Kaya ang kotse ko noon Volkswagen. Ibinigay ng nanay ko noong pumasa ako sa Bar. Bago ka magdating ng bahay, kung hindi ka naman torpe, lumabas ka muna. Pumunta ka doon sa likod, nakaandar 'yung makina, subsob mo 'yung mukha mo *[laughter]* pati doon sa 'yung usok. Sabihin ng asawa mo, "Saan ka?" "Ah may tinignan kami na mga sasakyan." "Ah kaya pala amoy gasolina ka p***** i**." *[laughter]* Ganun lang naman 'yan. Ay sus.

Pero sa totoo, seriously now. Alam mo, galing ako Lucena kahapon. And nagsalita ako doon. I purposely went there kasi malakas ang NPA.

Ako naman ang mensahe ko ganito. Kayong mga radical, alam mo I was around pag-umpisa nito estudyante kami. And that was about more than about 52 years ago.

At ako naman kasi hindi naman kami mahirap, hindi naman kami mayaman, so dito ako nakapag-aral. But kaming mga Pilipino na dumating sa Mindanao, we went there for the greener pasture, 'ika nga. Baka mas maganda ang buhay doon sa Mindanao.

Kasi wala naman kaming lupa. Ang tatay ko binata naman pumunta doon. Ang nanay ko Maranao.

But fundamentally the purpose of the so many Filipinos who migrated, mga Ilocano, Ilonggo went there because of the promise land. And we were told that especially the American sloganeering, that if you go to Mindanao, it is really a land of promise.

Ang totoo kasi niyan, walang mga Muslim mag-trabaho sa mga mayayaman na mga Kastila noon, pati ng mga Amerikanong kumuha ng mga lupa ng malalaki because --- Christian, Protestante, iyong mga Amerikano noon. And it would never work with Islam, a believer of Islam. Not because there was hatred at that time, but simply an avoidance of each other's presence as a matter of courtesy.

So nagpuntahan doon mga Kristiyanos. And we thought there was really something in the promise. Pero lahat noon, when it was subdivided, when Mindanao was cut into pieces, it was done in the City of Manila, 1935 to '40 ang land office dito, bureau of lands or whatever nandito sa Maynila.

True na wala naman nasaktan noon kasi napakalawak ng mundo noon. But over time because of the migration medyo crowded ang Mindanao. At ang lupa doon ibinigay sa mga either Amerikano or mga Español. Sila ang nauna.

Kasi itong dalawang klase, sila ang humawak sa gobyerno. The Spaniards and they sat here for 300 years, lived off the fat of the land at the expense of our grandfather tapos 'yung Amerikano. So sila 'yung nakinabang.

Eh 'yang t*** i**** lupa na 'yan na away, hindi 'yan imbento ng --- hindi 'yan sabihin mo kasahulan ng Pilipino o kadamutan ng tao, either Muslim or Christians.

It was the way it was set up because hindi tayo. Inuna nila tapos tayo. Kaya 'yan ang gulo ngayon. At buti't na lang sinabi sa akin ni General Año na everything went well and I think the "yes" vote for BOL won.

Alam mo isang card lang natin 'yan eh. Hindi natin kasi ma-ano. There are so many revolutions. One is the Communist Party of the Philippines who does not know o 'yung mga leader kung saan sila papunta. Eh ako noon, pati si Bebot Bello kami 'yung mga sa dormitoryo na 'yan --- hindi naman radical.

Pero Bebot comes from a farming town in Isabela. Eh ako naman taga-Mindanao. Nakita namin how it evolved into a social problem. Kaya sa pinaka --- ayaw ko lang magyabang because as much as possible ayaw ko magdala ng media.

But when I distribute lands, ayaw ko ng tao. Kaya pumunta ako sa Borocay, 'yung likod ng Boracay is already worth millions. Now itong mga intrigador

na mga mayayaman dito sa p***** j***** Maynila na `to at sinasabi na ipinapaayos ni Duterte.

Eh kung sa talagang kakain ka ng --- all sorts of bacteria and... Ipinalinis ko. Eh sabi, "Ito ibigay niya sa mga kaibigan niya." P***** j** wala akong kaibigang mayaman. Minumura ko nga kayo `di ba? T*** j** huwag kayo mag...

Sabi ibigay ko raw doon sa mga Chinese na... Sabi ko, sige ko lang. Linisin ninyo. Pagkatapos ng linis, marami ng gustong pumasok. Sabi ko, sandali. Tinawagan ko si Castriciones. *[Akala ko ba I told him to be here all the time?]*

Kasi every time kasi my favorite topic is land reform. I have to date distributed something like 10,000 land titles individually. Mabilis ako.

Ngayon, `yan ang... Ngayon, `yan ang pangako ng komunista? Bakit anong paningin mo sa amin, hindi marunong mag-type? I-type, sabihin mo, lahat ng lupa sa gobyerno ibigay mo na ngayon, sabi ko kay Castriciones, now.

Tapos kung gusto mong magdagdag, pag-aralan natin ang terrain kagaya ng Negros pati `yung Bacolod. Ang landlord-tenant relationship. It was true then in Central Luzon kasi `yung flat lands diyan para sa tubo ibinigay sa mga pamilya.

Hindi sila naka-pabor sa atin. Sila `yung malapit. Sila `yung mga opisyal. They got their millions and they are still enjoying it.

Sabi ko siguro sila `yung dito... "Pare, merong lupa dito sa ano o. Magkano gusto mo? Ilang hektarya?" Ilan rather. Hindi ako marunong mag-Tagalog. Iyong magkano pati `yung --- binabaliktad ko.

Iyan ang nangyari diyan. Kaya `yang Mindanao ganun. Na `pag hindi mo i-correct `yan, `yung Amerikano, when they started `yang Torrens title, `yung mga lupa ninyo ngayon covered by a Torrens title which is with finality.

Sabi ng gobyerno ng Amerikano ngayon, `yon `yang mga homestead, `yon `yung pinagbibigay doon. Tag-one... Ang isang awardee, *[Wahlstrom?]*.

Iyong mga taga-Zamboanga, 1,120 hectares. `Di ko kung taga-Davao ka, Del Sur, Digos hanggang papunta na ng boundary, iyo `yan.

So talagang may --- 'yung lupa na wala namang pumunta. Kagaya ng Cotabato, ang away naman doon is between the Muslim and the Christians because of territoriality 'yan, hindi lang lupa.

Pagdating kasi --- 'pag ikaw Kristiyanos ka at hindi ka marunong magsalita ng Maranao, Maguindanao, Iranun, Kagan, Tausug, hindi ka taga-roon.

'Pag ang relihiyon mo Kristiyanos, remember that the Islam religion was ahead in Muslim Mindanao by almost 80 years. Kaya 'yang pumunta doon at hindi naman ipinanganak doon and the parents were neither a Tausug or a Sama, hindi ka talaga roon.

Now ngayon because of the critical issue ng lupa dito sa --- kita mo maraming Ilonggo. Nagpuntahan 'yan sila ng Mindanao at doon naman kumuha ng mga lupa 'pag nakita nila 'yung... At ang tatay ko man, ganun rin.

Now, remember that ang original doon sinabi ko ang mga Muslims. So ang revolution nila is territoriality lang. Question of territory. O ibigay lang o ihati uli. Ibigay sa kanila 'yung kanila. Kasi sila ang wala eh.

If we remember that the highest incidence of hunger in the Philippines is in the ARMM. Maawa ka sa kanila. Ako naaawa rin ako. Talagang makita ko sila nandiyan lang sa highway naka --- walang... So time really to work it out. 'Pag pumalpak pa ito, ewan ko na kung anong...

Ngayon, I have to shift my attention or focus to Misuari. Si Misuari, territoriality rin 'yun. Kasi sila --- Jolo, Zamboanga. Sila 'yung una doon eh. Marami sila nagbabaan, Ilocano, ang first is the Visayan, Cebuano, Leyte, Bohol, then came the Warays, and the Ilonggos.

Pagdating ng Ilonggo, ang Davao City region puno na. So they moved farther to the forested area. They had to practically hack their way in. Kita mo ngayon ang... Napunta ba kayo ng Gen San?

Kung ano mo lang dito, tingnan mo ang lalaki ng dadaan... Maganda. Davao City, makalakad ka doon anytime walang gagalaw sa iyo.

Now, anong nangyari? Anong sabi nitong human rights? Mapatay mo lahat 'yan? Sus. May pinatay ako. Kasi kailangan kong patayin kasi dapat mamatay talaga at mailibing na. Eh mabaho na eh. *[laughter]*

When I was --- prosecutor po ako, fiscal ako. I was doing trial work for nine years then I became mayor in 1988. Sabi ko, pag-umpisa, I'm going to build

a city comfortable enough for everybody. Not --- kumportable lang ho lang tayo.

Sabi ko, huwag ninyong sirain ang trabaho ko. Do not destroy my city because I will kill you. And do not destroy our sons and daughters na papakainin ninyo ng shabu kasi papatayin ko talaga kayo. Sigurado 'yan.

Nakikinig ang human rights. Bingi ba kayo? Sinasabi ko na, pagka sinira mo ang mga anak namin, p***** i** yayariin ko talaga kayo.

Now sabi nila the presidency is a gift from God. I agree. Hindi naman kami nag-usap ng Diyos, pero sabi lang nila na ibinigay ng Diyos 'yan as a gift to a person. Oh well. So I'm working as a President and I will work as a President.

Then sinabi ko, huwag ninyong sirain ang bayan kong Pilipinas, kagaya ng Davao, kasi yayariin ko talaga kayo. At huwag ninyong pakainin ang mga anak namin kasi maaabutan ko talaga kayo. Karami kong pulis and alam nila, puro generals 'yan. Si General Bautista, sa Army, General Año.

Alam mo kung bakit puro generals na ang kaharap ko ngayon? Sa Cabinet meeting on this side puro kami civilian. Sa kabila puro military na. Bakit? Nagpapalakas ako sa military? Why should I?

I was elected by the people, I was not elected by the military. Bakit ako magpapalakas sa mga pulis? Eh anong utang ko sa inyo? Ang naglagay sa akin diyan sa Pasig River ang taong bayan.

So lahat tayo ang utang na loob natin doon sa taong bayan. Para sa kanila 'yan lahat. So para magkaintindihan tayo. *[applause]*

Alam nila mismo. Sila nag --- gumaganon minsan o. Hindi, ganun --- ganun talaga ang laro. Kasi matagal akong mayor, matagal akong fiscal sa korte. Bobolahin mo lang ang p***** i**.

Minsan dadating doon. Imbes na shabu, tawas na. *[laughter]* So ako nagpipigil lang. Sabi ko, "May araw rin kayo sa akin." Dumating ang araw naging Presidente ako. Hindi ko naman akalain.

Alam mo sino ang nagsuporta sa akin pagka Presidente? Si Imee Marcos, Si Abet Antonio ng Bataan. In the Visayan region and in Cebu City where my father comes from --- ang tatay ko taga-Danao, Cebu --- ni wala akong isang purok leader.

In Mindanao, I was only supported by Angel Amante, Governor ng Agusan del Norte. Then Zubiri, then si --- mag-ama, the governor and... At ang Davao. Iyon lang ang nagsuporta sa akin.

Kaya noong nanalo ako, sabi ko... Hindi masyado ako sa religiosity. Ako masyadong --- hindi ko pinagsasayangan 'yang panahon ko diyan sa... Eh nagdadasal ako pero ako direktso.

Hindi mo ako mapaluhod diyan na mga santo-santo, puro santo, puro santo. Alam mo ba kung ilan ang santo ng Katoliko? Five thousand. Kilala mo 'yang mga g***** 'yan? Malay mo ba. That's 3,000 years ago. Malay ko kung hindi palahubog 'yang mga buang na 'yon o sober. *[laughter]*

Eh tapos ganyan sa Katoliko. May pera ka gawain kang santo. Saan ka dito makakita ng relihiyon, "sana mamatay si Duterte." *[cheers and applause]*

Noong narinig ko sabi ko, "Ano? Anong sabi ng mga buang?" "Eh mamatay ka raw sana, nagmisa sila doon ni Trillanes." Ah sabi ko, "Sige. Kayong mga durugista na wala kayong pera pangbili ng shabu, 'pag nakakita kayo ng obispo, patayin ninyo lahat 'yan. *[laughter]* Kunin ninyo ang pera, holdapin (holdup) ninyo."

Oh tapos magalit. Una-una ka diyan ng... Ngayon... Bakit masama daw ako, kay ano-ano.

You know, I'll... Just remind me to tell you my favorite story. Pero 'yan ang ano ko... Hindi talaga ako papayag, maniwala kayo. Maniwala kayo sa akin, hindi talaga ako nagloloko.

At saka it's not a joking --- it's not a joke to be talking about it, brutality. Pero napipilitan ako kasi ganito. Mga pare ko at mare, sabi noon ni Secretary

Santiago ng PDEA --- but he was a former military man --- sabi niya three million na inabot ang mga contaminated Filipinos.

Ayaw paniwalaan ng mga Human Rights kasi nga depensa nang depensa. Oh tapos sabi ko kay Bato nung Presidente ako, "Gawain kitang Chief PC --- chief PNP. Buksan mo iyong records at sabihin mo sa akin ang totoo. P*** huwag mo akong lokohin."

Eh matagal iyan eh. Ninong ako niyan sa kasal. Cadete pa 'yan, kalalabas lang ng PMA niyan, second lieutenant pa 'yan na-assign ng Davao. Taga-roon 'yan eh. Taga-roon 'yan si Bato sa Davao.

So ang ginawa ko binuksan niya ang record. Totoo 'yan. Nagsabi ako sa mga ugok na mga p***** i** ninyo. Eh binibiro nila, "Sabi ni Duterte six months."

Ang paradigm ko noon iyong nagka-kampanya ako, mayor ako. At isip-isip ko six months ubos ito. Eh patay lang ako ng sampo gabi-gabi *[laughter]* tapos na lahat 'yan.

Hindi ko akalain nung nabuksan ang p***** i** kalaban ko Customs pati pulis pati lahat na. Eh papaano mo ma...? Eh 'yung mga generals nandoon. Sila Loot nandoon. Si Garbo nandoon na-assign sila.

Sabi ng pulis, "Sir, 'pag nandiyan kami, sabi niya --- ni Loot huwag mag-operate diyan ni Garbo." Itinatapon sila kung saan-saan.

Eh 'di ang kalaban ko mismo na ang gobyerno ko. Kaya kayong mga Human Rights, ganito 'yan. You shout almost everyday kung may nakita namatay. You just point to a dead piece of carcass. Tao 'pag patay na carcass na 'yan. Maski saan mo ilagay 'yan.

Tapos sabihin mo human rights. Ang pinatay ko ang sabi ng pulis, "Sir, ang pinatay namin 5,000." Sabi ko --- sabi niya, "Ikaw sir magkano iyo --- ilan?" Sabi ko, "Wala man akong pinatay, kayo lang man ang sige patay diyan. Bakit mo ako isali?" *[laughter]* Sabi niya, "Sir..." Sabi ko...

How many, five thousand? Anong sabi ni Bato? One point six million Filipinos. P***** j**. P***** j** ninyo. One million six Filipinos addicted to shabu, reduced to slavery, to a drug called shabu araw-araw.

Pagka sumakay na 'yang unggoy sa likod, maghanap. 'Pag walang pera, magnakaw, maghiram, mag hold up, magpatay.

Tapos ituro mo sa akin na p***** j***** patay. Ilan? Five thousand. And I have 1.6 million slaves dito sa Pilipinas. Sira na ang ulo, wala ng trabaho.

If it is the head of the family, tatay o nanay, p***** j** nasira 'yan, ang pera para sa eskwela, pagkain, pamasaha, tapos na. *[applause]*

Tapos paringgin mo ako na patay ang --- dagdagan ko 'yan sa harapan. Gusto kong sabihin, halika ka rito. May nahuli dito. Gusto mo barilin ko 'yan sa harap ninyo. One million six of my countrymen are slaves. Anong gawain ko diyan sa 1.6?

Alam mo ang pamilya, tatay, nanay, anak, 'pag tinanggal mo ang tatay, dysfunctional na ang pamilya. 'Di na talaga kumpleto 'yan.

'Pag ang tatay pumunta doon sa Middle East magtrabaho minus the father, the family is dysfunctional na. 'Pag nagpunta ang mag-asawa doon sa Middle East, the family is totally dysfunctional.

Saan iwan itong mga bata? Ang talagang mahirap dito sa Pilipinas --- dito marami --- iiwan sa mga kapatid, sa mga... At inaabuso naman kung saan-saan 'yang mga... Mga bata na babae napunta. At kung hindi, sa mga kapitbahay nila. Isipin nga ninyo 'yan. Sige daw.

Kayo mag-isip ka ng shabu, isipin mo. 'Pag may pumutok diyan, may --- tinamaan 'yang ulo mo, wala 'yan, ganun lang naman 'yan. Tapos na. 'Di mo nga alam binaril ka eh.

Iyan ang --- 'yan ang hindi naintindihan ng... Sa Visayan, bag-od ko 'yan. In English, it is my burden. Because kami itong lahat, police, military, isa lang 'yan. The long and short of our oath of office is we protect the Filipino people and preserve this nation as a Republic. *[applause]*

Iyan lang. Wala na akong hangarin. Naka kalahati na ako. Just the remaining three years. Talagang matindi ito. Tatapusin ko talaga kayo.

Sabi ko nga iyong --- I'll repeat, the presidency is a gift from God. My gift to you? Ang regalo ko sa inyo p***** i** my freedom. Baka talaga madisgrasya ako, papasok ako ng kulungan. Para sa inyo 'yan.

Anong makuha ko? Sabihin mo nga. Eh wala namang politika eh. Hindi naman ako makatakbo. Ni wala akong partido na ibinabandera.

So? Napatay ko 'yung ilan? Anong nakukuha ko? Tanungin ko nga kayo. 'Yung masinsinan. What do I get? What do I reap? What do I harvest? Hatred and revenge and vengeance. Kayo? Ako, pati pamilya ko. Wala akong --- wala... Wala akong kinita diyan.

Hindi naman ako ganun kababoy na basta ka na lang papatay ka ng tao. Pero 'pag pinilit mo ako, you box me in a corner dito sa kanto, ganunin mo ako...

Huwag mo sabihin na ano. Madali lang magpatay ng tao. Ang problema sasagutin mo 'yang kung tama ba 'yang ginagawa mo o hindi. Eh sabihin mo magpa-tapang-tapang ka. Barilin mo lang sa ulo eh. Sabi ko parang switch 'yan ng... Pag ganun wala na.

Iyan ho ang... Kaya gusto ko talagang pumunta dito. Corruption. P***** i** ilang beses ko na sinabi sa inyo. Ilang Cabinet members ko na ang ipinasipa ko? Cabinet members ko na --- may kasama ko noong 1988.

Nagkampanya sa akin, nagpakamatay sa akin, nagpagutom sa akin, pero nung pumasok kami isa lang talaga ang sinabi ko: iwasan ninyo ang corruption. Wala talaga tayong pinag-usapan diyan. P***** i** paaalisin ko kayo. Ilang --- ilang... Ito may ano may susunod ito bukas. Tapos na ba 'yon, Bong?

Itong sa DAR, 'yung conversion from agricultural to --- siyempre magpo-progress 'yung lugar eh from agricultural, forestal, then you go to agriculture, then you go to commercial. Aabutan 'yan --- abutan ng dalawang taon mga p***** i** mo, umalis ka diyan.

Kaya sabi ko kung nakikinig sila ngayon ah maghanap ka ng ibang trabaho. Kung hindi, i-assign kita doon sa Jolo. Sasabihin ko na sa mga Abu Sayyaf kidnapin (kidnap) mo na lang 'yan p***** i** 'yan.*[laughter]*

Hindi man kami kalaban ng Abu Sayyaf. L***** 'yang... 'Yang corrupt... Alam mo, tandaan ninyo 'to, lilipas din ako. Aalis din ako sa gobyerno o baka mamatay ako before I really complete the term. I'm always conscious of that. I may be assassinated or --- preparado ako diyan sa lahat.

Pero ito, iiwan ko sa inyo. Ito galing probinsya lang ha. Probinsyano style lang ang payo ko. Or 'pag hindi ninyo nasunod 'yan, 'yung mga anak ninyo, magbilang pa kayo ng mga another six to seven presidential elections. So six times seven 'yan.

'Pag walang law and order at hindi naputol ang corruption sa gobyerno, magdudusa tayong lahat. Tandaan ninyo 'yan. 'Pag nandiyan 'yang corruption pati magulo ang Pilipinas, itong mga komunista, ayaw naman makipag...

So what's the f***... We have been at war for 52 years. Do you mean to say na manalo kayo if given another 52 years? At maniwala kayo kay Sison, kayong mga radical. Ayan 'yan si Maglunsod, 'yung sa --- tinanggal ko na. Magkasama kami niyan.

Kami ni Bebot nga, ako pati sila, member kami ng Partido ng Bayan noon. Sumali kami ni Bebot. Kaya lang kaming mga anak na hindi nga naman mahirap, hindi naman may pera. Pero kami 'yung nasa gitna ng pagitan ng mga ano ba itong ano natin.

Ano bang Tagalog nitong y*** ng society? Lipunan. Mag-aral kayo ng Bisaya para hindi na mag-isip. *[laughter]* Mag-isip pa ako dito. Eh nakakalimutan ko eh. Kaya 'pag --- nung pumasok na sila Pamatong, ah, sabi ko, "Bot, hindi ako pwede dito."

Hindi ako pwede ng armed struggle. Sabi ko sa kanila magtayo tayo ng Communist Party of the Philippines pero bitawan ninyo 'yang armas. Sabi namin ni Bebot hindi kami pwedeng pumatay. Hindi kami pwede talagang pumatay ng Pilipino.

Maghanap na lang tayo ng kalaban. Huwag kapwa ko Pilipino. Kaya... Pero ang ano namin nagpaiwan. Kaya kami nagkakaintindihan. Kaya nung pinapasok ko sila sa gobyerno, Judy Taguiwalo, si Mariano, ang ginawa naman okupasyon. 'Pag may makitang lupa diyan, mga Kadamay, nako...

Kaya sinabi ko sa mga sundalo --- para man sa kanila 'yon. Sabi ko, "Alam mo, relax lang kayo. Tatal, gagawaan. May panahon pa. I'll make you another one. Hayaan mo na, ibigay mo na sa mga Kadamay 'yan."

Pero nag-warning talaga ako pati doon sa Bacolod. P***** j**, huwag talaga ninyo akong luluin. L***** kayo. 'Pag ginawa ninyo ulit 'yan, I will order the military and the police to evict you at pagkalumaban kayo sabihin ko sa kanila "patayin mo" para magkaintindihan tayo dito sa mundong ito. *[applause]*

Hindi man pwede 'yung ganun na basta na lang. Eh kasali ako noon eh. Ako nga 'yung kumukuha. Tanungin mo 'yan si General Año, Army 'yan. Si Rolly Bautista. Ilan sundalo nila over the years na-capture diyan sa mga komunista?

Ako 'yung kumukuha doon sa bukid. Ako 'yung lumilipad doon ng helicopter tapos sabihin "ibigay mo 'yan." Kasi magkaibigan, magkaintindihan kami sa aming pananaw at ano ang dapat sana para magandang buhay ng Pilipino. Kaya ganun.

Marami kasi tayo. Ako, ayaw kong makipag-away ng simabahan. I do not want to mess up with it. Pero talagang sobra tayo. Do not believe in that s*** that we will ever be sufficient --- self sufficient sa pagkain.

That can never happen all through our lives and the lives of your grandchildren will have to depend on importation. 'Pag tumaas 'yang fuel...

Alam mo, 'yan hindi ninyo naintindihan ganun eh. Noong after the war, every country was developing their own resources: Malaysia, Thailand, Taiwan, Indonesia, Philippines, Brunei. Alam mo, ewan kung bakit nangyari ito but Indonesia, Malaysia, Brunei, binigyan ng oil. Langis. Tayo, wala.

Kaya 'pag nag-increase 'yang --- 'pag nag-away doon sa Middle East o napi-pressure ang Iran ng Amerikano kasi pinipikon niya, hino-hold niya 'yung supply at nagsisimpatiya naman 'yung mga Arabo.

Kaya pinipigilan nila, nagmamahal 'yung supply. Eh ang Indonesia, Malaysia, Brunei, meron sila. Sabihin man nila, taasan mo man, pigilan natin ang ating presyo. Ganun pa man. Bakit? May sarili tayo eh.

Hindi naiintindihan ng Pilipino. Gobyerno kaagad. Pagka tumaas 'yan bukas, tingnan mo. Automatic 'yan, kinabukasan tataas. Why? Kasi lahat ng nakikita mo sa mundong ito, pati lahat ng sakyan mo, puro langis 'yan.

Ito gawa ng langis. 'Yan gawa ng langis. 'Yang inupuan mo, langis. Ito, gawa ng langis. Maski electric. Bakit? Ang makinarya niyan gumagawa. Paano mo patakbuhan? Hangin? Walang solar. Walang wind power dito. Luzon, doon sa dulo ng Ilocos.

Talagang paandarin mo. So what's the fuel? Oil bunker. So pag-andar niyan, 'yan gagawa na sila. Pati 'yan lahat semento pati ito. Kaya ang oil, pagkatumaas, sasabog talaga. Sino ba ang g*** kung mapigilan ko?

Kung mabunganga ko lang 'yang mga y*** na 'yan. Hmmm... Pero wala man tayo magawa. Kung madala ito sa barilan, matagal nang patay 'yang mga y*** na 'yan. Iyan ang totoo diyan. Maski patayin ninyo ako bukas. Maski palitan ninyo ako kung sinong ipalit ninyo na aktor dito sa Pilipinas.

Ganun pa rin 'yan. Oil. Langis. Ngayon, magtaas 'yung presyo ng... Ano 'yang inyo? Tricycle o --- 'yung makina? Ayan.

Ngayon, wala man tayong panahon at hindi ko man kayo kaya na yayain. Just a few of your leaders. I do not have the time to talk in detail kung ano talaga ang gusto ninyo. Merong pwede na ibigay ko kaagad, may hindi.

Gusto mo ng alibyo sa kahirapan ng buhay, gusto mong tapusin, eh maraming lason doon sa --- maraming daga diyan eh. Eh 'di painumin kita o. Gusto mo tapos na?

Ganito na lang, alam ko kasi mayor ako. Hindi mo ako maloko ng istorya 'yang --- alam ko lahat 'yan, 23 years akong mayor. Hindi ako nagyayabang ha. Kung wala 'yang building niyo na matataas, punta kayo ng Davao.

Sinong taga-Davao dito? Kayo NPA, mga NPA? *[laughter]* Iyang mga radical na ano transmission-transmission. Maya kayo ang gawain ko ng twerka diyan. O ang mga radical? Eh kita mo wala nang mag-amin.

Ganito, simple lang 'yan. We are here to serve. Wala kaming ginagawa diyan kung hindi magtrabaho. 'Yan ang buhay namin, 'yan ang trabaho ni Año pati ni Bautista. Kailangan umupo 'yan sa opisina, magtrabaho kagaya ko. Cusi, sa Energy, iyon ang trabaho namin.

It's just a matter of telling us na, "Ganito ang problema mayor." Do not call me president, just call me mayor. "Mayor, ganito ang problema natin." "O sige, o anong gusto niyo, tawagin ko si Cusi?"

Paano ba itong gasolina? Paano ba mag-subsidy nito? Paano ba mabigyan ito ng tulong? Siguro pag-uwi nila bigyan natin tag-isang ganun. Pati limang taon na libre na baterya para magtunaw. *[cheers and applause]*

Mag-ano lang kayo, you just --- because we are there to work. Wala akong... Alam mo sa totoo lang nandiyan 'yang Cabinet ko. Iyan, 'yan sila. Si Roque Cabinet member man 'yan. Tanungin ninyo 'yan sila.

Walang commercial paper sa akin. Iyong mga kontrata na mga reclamation, mga MRT, 'di dumadating 'yan sa aking mesa. Sa kanila lang 'yan. It begins and ends there.

Tingnan mo si PAGCOR. Ni minsan --- ni minsan. May Diyos. Ni minsan wala akong tinawagang Cabinet member. You can ask Cusi, Año. 'Di ako tumatawag.

Hindi ako tumatawag kasi naaasar ako itong ibinigay ni Bong na cellphone. Saan ka makakita ng cellphone isang tumbok mo lima ka letra maglabas? *[laughter]* Eh p***** j**. Anong klase? Apple mahal daw ganun. Hindi nga ako ganun. Ito totoo talaga ito. Sana hindi lang nakinig 'yung...

May kaibigan ako. Birthday niya so gi-greet ko ng happy birthday. Nag --- nag-ano, nag-text uli. Binigyan ako niyong picture niya na gumaganun siya. Anong tawag niyo dun? Anong tawag niyan? Boomerang? Sige gaganun. Hindi man ako marunong ng... Kaya ang akin talaga is 'yang Nokia lang. 'Yang pindot-pindot.

Ngayon hindi man ako marunong, 'pag ganun mo, ikaw ang gustong pasundin niya. 'Pag ganun mo dalawang number, dalawang letters. Sabi ko, "p***** j** ginagawa tayong g*** nito Bong. Ayaw ko 'yan."

Minsan kinalikot ko. Eh sa cellphone ko nandoon lahat 'yung pangalan ng mga kaibigan kong babae. Ang wala doon na kasi memorize ko na, 'yung sa asawa ko. Kaya ayaw ko ngang mapindot eh. Ngayon, minsan tinuruan ako ng mga pulis na, "Sir, ganito sir."

Kinaumagahan nakalimutan ko. Wala na talaga eh. So sige na ako ganun. p***** j***** 'to. *[laughter]* Sabi ni Bong sa kaganun ko nag-create raw ako ng Viber. P*** pagka lahat... Ang sagot, "p***** j** mo, ganyan ganyan." *[laughter]*

Napindot ko, nag-viber ako. Napindot 'yung listahan ko na-send lahat. *[laughter]* No more. 'Yung iba nagpatawad, 'yung iba wala na. *[laughter]* Eh wala na. Eh 'di wala na.

So ganito na lang, I am not ready to listen to you now. We do not have the time. I want... But kung magsabi ka lang 200, ganun representatives, I can accommodate you sa opisina ko.

Hindi man ninyo ano, hindi ako babanggit ng Malacañan. Sa opisina ko kung 'di sa Pasig. Ayaw ko ngang tawagin 'yang tinirahan ng mga --- ng mga dayo. *[laughter]* Nagpapalaki ng b**** nila diyan sa...

Ang tawag ko lang diyan opisina. Usap tayo sa opisina then we can discuss it. Sabihin niyo kung ano 'yung problema kasi it's about livelihood. Tawagan ko si general --- tawagan ko.

Alam mo kung bakit 'yan sila puro... Ganito kasi 'yan. Matagal ako sa gobyerno, wala akong sa --- wala akong masabi diyan sa bureaucracy. Pero 'yang bureaucracy na 'yan, may iuutos ka, p*** ang tagal.

Nakita mo 'yung sa DAR o. Kung hindi 'yan, mag-debate pa sa iyo. "Sir, hindi pwede 'yang ganun, ganun, ganun." I mean I do not have the time for that, 'yung...

Kagaya nung sa Marawi. Eh wala namang kamalay-malay. Nag-retire na si... Noong nakita ko tinawagan ko 'yung kasama niya. Sabi ko, "Gawaan mo ako." General din, Del Rosario. Nagkaproblema ako diyan si... Alam mo, maraming nawawala. Kaya tinawagan ko si...

Pero na-assign lahat sa Mindanao 'yan. Kilala ko 'yan sila. Sabi ko, "Pakialaman mo nga ito." General Año hindi niya alam. Sa lahat ng military diyan na... Ang pinaka --- ang pinaka hindi ko masyado 'yung kakilala over the years, si General Año.

Una kaming nakilala niyan hindi 'yan siya tumatawa. Doon sa bukid. Tapos dumating 'yan siya na... Eh general eh. Kaya ang tawag ko sa kanila, "Sir". Nagsi-sir ako lahat sa kanila. "Sir."

Tapos pakilala kami. Tapos bulong ako doon sa isang colonel sa ano, "Bakit 'yang si ano, 'yang sino 'yan?" "Si Año." "Bakit hindi 'yan tumatawa? May galit sa akin?" Sabi, "Wala man sir." Hanggang ngayon hindi tumatawa sa awa ng Diyos. Hindi talaga tumatawa 'yan si... *[laughter]*

Pinaka-istrikto na... Sabi ko 'yan. gusto ninyo ng trabaho? Oh 'yan. Trabaho tayong lahat. O puro mili --- isang utos ko lang.

Boracay. Boracay sabi ko nga ibigay ko raw sa Mangyan. Ang ginawa ko sa Boracay nung nagsabi na sila General Año, Cimatú, pati si Berna. Sabi ko, "Sige, atras na kayo diyan."

Tinawagan ko ang DAR. Iyong likod ng Boracay, likod ng beach, i-land reform mo lahat 'yan. 'Yan lang ang land reform na ang ibinigay kong lupa milyón na. Iyang lahat ng ano nila it's worth about... Iyang all of...

Ni-land reform ko. Ibinigay ko doon sa mga Ati. Sabi ko, "Inyo 'yan. Maghintay lang kayo ng 10 years. Ipagbili ninyo 'yan, 'yang lupa na 'yan, 'yang tag one hectare ninyo diyan, kikita ka diyan ng mga 10 million. At least mga anak ninyo makatikim ng pera talaga. Iyong pera kanila."

Iyan ginawa ko. Kasi maraming naghabol. Eh Boracay eh. Magtayuan ng bahay 'yan doon. Maraming nagtatanong anong kailangan. Sabi ko *[waves hand]* --- tawag ko si DAR, sabi ko, "Gawa ka ng proclamation. Gawain mong land reform area. Puntahan mo doon."

Tapos hindi ako pumuntang Boracay. Sa likod ng Boracay, gabi, walang ilaw. Sabi ko, "Ito, o ayan." Tapos umalis ako.

Kasi noong before that, mag-opening na, nakabalandra kasi diyan, "Salamat Presidente Duterte." Ganun-ganun. Tumatayo ang balahibo ko diyan. Bayad na ako.

Kaya ako ho hindi tumatanggap ng award. Huwag ninyo ako patanggapin ng award, tatanggihan ko kayo. Hindi ako tumatanggap ng award ever since sa Davao. Nagpa-hostage na ako noon. Ang mga taga-Davao ang may alam niyan. Dalawang beses tinanggihan ko 'yan kasi trabaho ko.

Trabaho ni Año, trabaho 'yan ni Bautista, trabaho ni Cusi. 'Pag namatay kami diyan, dapat lang kasi bayad na kami. May sweldo eh.

Ngayon, bago tayo mag-announce dito sa... *[Ibigay mo ito?]* Ah 'yon na. Tapos may.. Ah mag pa-raffle si... Kandidato ka dito? 'Di ka man manalo. *[laughter and applause]*

Eh hindi nga siya manalo maski dos sientos ibigay niya. Hindi man siya taga rito, taga Masbate ka man. Magbigay ka ng, mag pa-raffle ka sampu, sir. Magkano ang isa niyan, sir. O five hundred? 500,000.

Magdagdag ako ng five. Ke para... *[cheers and applause]* Tumabi kayo, para lang sa mga babae na maganda, wala... Pa-panget ninyo. *[laughter]* Babae lang ang sa akin. Bakit ako magbigay sa inyo. *[laughter]* Lalaki, magkamali pa. Wala kayong kasali mga pangit. Babae lang. *[laughter and cheers]* O 'yan. *[applause]*

Maglapit ka nga. Bantay ha. 'yun pa namang babae ganun."Mayor, mayor."*[laughter]* 'Pag huhuhuhu. *[laughter]* Ganun 'yang babae eh. Palapit-lapit paganun. Tapos, "Mayor, ano..." Sige, akala mo rin maligawan mo. Una, magkaroon na ng problema. Huhuhuhu *[laughter]*

Ay naku, pag hindi kayo ganun, qualified kayo. *[laughter]* Walang iyakan pagkatapos ha. *[laughter]* Hindi totoo. Hindi, hindi --- para sa lahat 'yan. Dagdagan ko ng five, so, 10. *[applause and cheers]*

And ang last ano ko is, I said, I cannot entertain or hear you out in one sitting. So I would be very glad if you can communicate with your barangay captain, your mayor, or whoever o kay Bong.

Now, may idagdag ako sa inyo. Sa inyo lang ito. Kung ayaw niyo, ayaw ko kasi mag --- gawain ng ano pulitika. Pero ito si Bong, ang totoo nito ang kaibigan niya na sundalo ang aide ko sa Davao. Naglaro sila ng basketball, 'yung bola pa naman papunta doon talaga sa aide ko, noong sinalo niya diretso tumba, namatay.

Totoo 'yan. So, siya ang kilala ko. Sabi niya, sige mayor, ako na lang muna ang mag-assist sa iyo, kasi namatay na si Jimboy eh. Kilala mo 'yun. So 'yan ang nangyari.

So, ito naman si Bong. Bong really is a Batangueño. Ito 'yung mga Tesoro, Tesoro ng barong. O 'yan. Ang tatay niya ang Chinese. Pero itong si Bong, Batangueñong Bisaya ito. Davao eh. Taga-Davao. Hindi talaga 'yan siya. He's not considered sa Davao, Chinese but more of a Batangueño 'yan sila doon sa community namin.

'Yan sabi ko na nga eh. Sabi ko na nga. Sabi ko may. Eh tinawag nila sa Congress. Kagaya ng anak ko. Pinahiya nila ng ganun. Maski na wala silang makuha. Wala ka naman talagang makuha. Sabi ko, sabihin mo lang ang totoo. O pag labas niya. P***, "Bong para sa Senado.. Bong para..." Ito, ayan o.

Ngayon, kandidato na. Alang-alang naman na hindi ko tulungan. Mabait, honest, 'yan ang isa number one talaga. Alam niya ang ugali ko. Honesty. Pagkatiwalaan sa pera. At maraming pera 'to. Sinong taga-Davao? Sinong taga- Davao dito? Tesoro printing 'to, hindi man 'yan... Kalaki niyan. Biggest in Mindanao ang printing press nila. Doon lahat mina-manufacture pati 'yung peke na ano. *[laughter]*

Hindi. Totoo. If you want an honest at saka masa. Nasa... Hindi ito si Bong medyo anak ng mayaman pero nasanay 'to sa akin. Marunong ito mag-diskarte ng kapwa tao niya. Kasi natuto sa akin eh. Masa talaga 'yan.

Alam mo ang masa, ako sa Davao hindi ako tumatawa sa totoo lang. Galit ako pag mukha ko. Mainit ulo ko palagi. Pero pag ako na ang magbaba doon sa Davao, maski anong mura ko sa tao, tanungin mo 'yan sila, pagkatapos, mag-yawyaw ako, ahyayaya. Tapos magpalakpak 'yan sila, 'yun na.

"Mayor, ang merienda." *[laughter]* Nasanay 'yan sila sa akin ng ganun. Sige merienda libre pero magkamali ka, libre libing. *[laughter]* Pagcor o, maraming pera 'yan. Ang credit line ng Pagcor sa punerarya, good for 100 million. Ilang kabaong 'yan. T****j*** kayo diyan. *[laughter]*

Huwag kayong pumasok sa nakakasira ng bayan natin. 'Yan lang talaga ang ayaw ko. *[applause]* Huwag kang pumasok sa nakakasira sa mga anak natin. Kasi kung gawain sa iyo 'yan, mag-huhurementado ka. I'm sure. So 'wag 'yang ganung masakit masyado because I said, alam mo kasi 'yung isang durugista maghanap ng isa 'yan para suportahan 'yung bisyo niya. Ito namang g***** 'to maghanap ng isa pa. So kaya umabot ng million 'yan. Ganun 'yan eh.

Hawaan-hawaan. Tapos mag-drawing ka lang sa akin na may namatay diyan na salvage, hindi mo nga alam kung sinong pumatay ng p***** j***** 'yan.

Kaya ako naman sa kasuplado ko, "ayan may sinalvage" "buti nga" t***j*** niya pero talaga wala akong ka-alam alam. Pero pag ginanun mo ako, ganun talaga ako. Pag sinabi, "pinatay ni Duterte". Oo, totoo. O tapos. Ganun ako mag sagot. Tanungin mo mga taga-Davao. Ganunin mo ako ha. 'Yun totoo. O tapos. Anong gusto mo? Ganun.

So, iyon lang. The most important thing that I can really tell you now is that you have an access. Lahat ng Pilipino, hindi lang kayo, may access sa akin.

So, channel lang. You can go to Secretary Año. Medyo hindi lang 'yan tumatawa pero mabait talaga 'yan sa totoo lang. Nagloloko lang ako kanina pero hindi talaga siya tumatawa. Ganun ang ugali niya eh. Wala tayo magawa.

Magbukas kayo ng channel maski ano. Ganyan naman talaga ang gobyerno eh. Tapos may isa akong wala dito. Para bago ko makalimutan, iboto ninyo 'yan pag hindi, hindi 'yan ang ibigay ko sa inyo, karumata. *[laughter]* 'Yung pangguyod ng basura.

Bawiin ko 'yan, palitan ko ng kahoy. *[laughter]* May isa akong gusto rin ito tao na ito alam ninyo 'yan. Galing ito ng probinsya na known for medyo brusko ang tao patayan noon. Pero ito naging mayor napakabait, wala kang narinig ni isang... Eh sa akin pa marami... Ito si Francis ni --- ni pusa walang sinapak ito. *[laughter]*

Ang bait talaga nito. Totoo. Alam ninyo 'yan. *[applause]* Francis Tolentino. Trabahante pa. Walang ano 'yan siya. Ilang mayor 'yan na... Hindi lang manalo nung last election pero I hope you'd under..

Alam mo Pilipino man tayo. Alam man ninyo 'yung kalidad ng tao pinipili ninyo. Hindi man kayo bobo. Alam ko man kung sino 'yung popular, sino... Pero you know maawa ka sa bayan mo.

Huwag mo naman masyadong idiin 'yang talagang, walang alam na... Eh ito abugado. Si Bong graduate ito ng La Salle baka akala nila probinsyano 'yan. Mamili naman kayo na... Bahala na maloko kayo diyan sa mga ano-anong bagay hindi ko lang masabi. Pero pagdating sa gobyerno mamili naman kayo ng tao na dapat sa gobyerno. *[applause]* Maawa naman kayo sa bayan ninyo. Iyon lang. Tapos si Bato nga. *[Hain man diay si Bato, Bong?]*

Ah kay Pacquiao. Alam mo 'yan si Manny maraming kaibigan 'yan taga-Davao. Palipat-lipat 'yan ng residence. Nung bago pa siya nanalo lahat bahay niya binili niya sa Davao. 'Yung rising pa siya. 'Yung unang mga properties niya.

So gabi-gabi 'yan makikita ko nagbibilyar 'yan. Buong gabi. Buong gabi. Ewan ko nga kung paano niya na ano 'yang trabaho niya. Nandiyan 'yan sa bilyaran basta nasa probinsya. Ay ako nga siguro ngayon mayaman na may sarili na siyang... Bilyar 'yan, pustahan.

So 'yan man lang ang hiningi ko si Bong, Francis.. Ako may isa ako pero alam ko mayroon kayong resistance. Alam mo kung sinong bobotohan ko? Alam mo, Freddie Aguilar. Alam mo bakit? Akala lang kasi ninyo si Freddie magkanta. Pero Freddie Aguilar is the only singer nakita ko na may mensahe ang kanta niya. Lahat na kanta niya. Very hard. Mahirap gawain 'yan. Marunong man mag-English 'yang tao. Pero lahat ng kanyang Pilipino na ano... At saka lahat, lahat, pipi at bingi.

He's trying to convey a message to the country. 'Yung iba mag-usap lang tayo. Sabi ko siguro kung sino lang ang gusto ninyo pero may ticket ako 'yung nandiyan na. 'Yung sumuporta, 'yung sinuportahan ko noon. Kahirap naman hindi ko gawain ngayon.

Pero ito ang sinabi ko sa taong bayan: ang armed forces pati ang pulis, mga mayors, neutral 'yan sila. Iyan ang ipinangako ko sa inyo and it will be done. Walang kandidatong panigan 'yang mga 'yan. Neutral talaga.

Ako Presidente, kasi pulitiko, I may campaign for those who helped me along the way during the crucial moments of my life. *[applause]*

Pero 'yung iba bahala na sila. Piliin lang ninyo. Medyo gamitan lang ninyo nang konting mathematics para hindi makawawa ang...

At least 'pag boto na be able to explain ano, bakit ito ang stand niya ganun, ito ang mangyari, ito ang hindi mangyari. Try to figure out something that is good for the country.

Maraming salamat po. *[applause]*

--- END ---